СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 237. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 10 жовтня, 1934.

VOL. XLII. No. 237. Jersey City, N. J., Wednesday, October 10, 1934. THREE CENTS.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА ОДНОСТАЙНИЙ 30-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ

САН ФРАНСІСКО. — Конвенція Американської Федерації Праці приняла одноголосно постанову почати кампанію за відбудову краю, а як основу цеї відбудови вважати заведення в усіх промислах 30-годинний тиждень праці.

Як говорив предсідник Федерації Праці, боротьба за 30-годинний тиждень праці поведеться на двох фронтах: економічнім і законодатнім. Значить, робітники будуть старатися переконати фабрикантів завести 30-годинний тиждень праці, а коли це не вдасться будуть уживати страйку, щоб заставити фабрикантів до уступства. Рівнобіжно з тими заходами підуть заходи перед конґресом за ухвалення закона Блека й Конері, котрий раз уже був ухвалений у сенаті конґресу.

Заяву президента конвенція привитала гучною овацією.

ЗАКОНИ ПРО „НАЙРУ" ЙДУТЬ ДО НАЙВИЩОГО СУДУ.

ВАШИНҐТОН. — Найвищий суд дістане цими днями нагоду видати опінію про те, чи закони про відбудову краю годяться з конституцією Злучених Держав.

Найвищий суд має розглянути про те питання спеціяльно дві справи: в одній з них йде за те, чи уряд мав право здержати виплату золотом, а в другій за те, чи уряд мав право встановляти кодекс для нафтового промислу.

Противна урядови сторона в нафтовій справі представляє заходи уряду коло встановлення кодексу як нестерпну диктатуру.

НЮ ДЖЕРЗІ БУДЕ ДОМАГАТИСЯ ВИДАЧІ ГАВПТМАНА.

ФЛЕМИНҐТОН (Ню Джерзі). — Велика лава присяжних суддів у місцевому повітовому суді постановила обвинуватити Бруна Ріхарда Гавптмана за викрадення й убивство дитини Линдберґа.

Присяжні судді приняли обвинувачення, вислухавши між іншими запевнення самого Линдберґа, що він пізнає голос Гавптмана як голос того, що говорив при зложенню викупу до д-ра Кондона, котрого викрадачі дитини Линдберґа обібрали собі за посередника. Знайшовся теж свідок, котрий зізнав, що Гавптман держав по викраденню дитини автомобіль недалеко від маєтку Линдберґа.

Тепер нюджерський уряд буде старатися, щоби стейт Ню Йорк видав йому Гавптмана на суд.

ПРОПАЛИ ДОКУМЕНТИ З ПРОЦЕСУ ПРОТИ ІНСУЛА.

ШІКАҐО. — На процесі проти бувшого мультимільонера Семюела Інсула за вживання почти для обманювання публики свідки займалися передовсім ідентифікацією 2,000 документів, котрими прокуратор думає доказати вину підсудного. Переслухано 45 свідків.

Один свідок, з фаху контрольор, зізнав, що між паперами, котрі прокуратор казав принести до суду, нема 6 документів, важних для справи.

РАСОВА НЕНАВИСТЬ СЕРЕД ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ.

ШІКАҐО. — У школі „Морґен Парк Гай Скул" застрайкувало понад 1,700 учеників, щоби запротестувати проти великого числа Муринів у цій школі.

У клясах зявилося тільки 58 студентів, майже виключно Муринів. По коридорі ходили три поліцаї, а три інші походжували під школою.

Коло сотки родичів страйкуючих студентів пішло до заряду школи з домаганням відділити Муринів від білих дітей. Доки цього не буде, родичі будуть держати дітей дома.

ФАШИСТІВСЬКО-КОМУНІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ В БРАЗИЛІЇ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — На похід фашистівських організацій вулицями Сао Павльо отворили комуністи вогонь з машинових крісів, уставлених на дахах домів.

За 40 мінут стрілянини впало на вулиці 8 убитих та 36 ранених.

Фашисти винують за подію поліцію, бо вона не дала фашистам відповідної охорони.

ПОШИРЕННЯ ЖІНОЧИХ ПРАВ У ЦЕРКВІ.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Краєва рада протестантської епископальної церкви постановила допустити жінок до активної участи в радах цієї церкви.

Резолюція ради має ще бути принята загальною конвенцією церкви.

ЖІНКИ РЕҐУЛЮЮТЬ ВУЛИЧНИЙ РУХ.

НЮ ЙОРК. — Матери дітей, що ходять до школи Етичного Товариства на розі 63-тої вулиці та Сентрел Парк Вест, почали в понеділок сповняти службу поліції руху на тих рогах коло школи, котрими ходять їх діти.

Матери взялися за цю роботу, як поліційний уряд міста відкинув їх просьбу, щоби на тих місцях у шкільних годинах поставити поліцаїв для керування вуличним рухом.

КОРАБЕЛЬНА ЛІНІЯ ЗНИЖУЄ ЦІНИ.

Гамбурсько - Американська Лінія, Північно Німецький Лойд, проголосила зниження своїх прогулькових цін у третій і туристичній клясі.

Тепер можна вже буде поїхати третьою клясою з Америки до Европи й вернутися за 109 долярів і 33 центи. Першими кораблями, на котрих будуть обовязувати ці знижені ціни, є „Альберт Балін", котрий виїде з Ню Йорку дня 25-го жовтня, та „Европа", що виїде 27-го жовтня.

НОВА ПРАВОСЛАВНА ПАРОХІЯ В ГАЛИЧІ.

306 москвофільських родин у Галичі перейшли на православя. Водночас православний митрополит Дионизій призначив для них батюшку Аполінарія Новіцького, що недавно обняв формально нову парохію і відправив Службу Божу в православнім обряді. Передтим був у Галичі священиком бл. п. о. Вінніцький, головний філяр москвофільства й основник численних москвофільських читалень і „союзовъ".

ВАРІЯТ НАДРУКУВАВ КНИЖКУ.

У Варшаві появилася книжка п. н. „Людина з трома обличами". На око виглядає це як якась повість, в дійсности це маячення божевільного, якому здається, що він є новим месією, одним з трійці „Міцкевич — Пілсудський — і він". Ось таке речення: „Ані пророки, ані Пілсудський не малиб рації існування, колиб найживотніщі: вартість і зміст не конкретизувалися в цілковитім Чині. Тому я мусів прийти — і прийшов". Книжка вийшла накладом „Військової Книгарні". Божевільний автор, видко, є багатий, коли може видавати друком свої маячення.

ЛЕТУНСЬКЕ МІСТО.

Близько Риму розпочали будову летунського міста Монтечіяле. Буде це перше місто у світі. Центральним будинком нового міста, що віддалене від Риму 24 кільометри, буде дослідний інститут летунства та летунський арсенал з великими ляборatoріями. Для дослідів гидроплянів вибудують довгий на тисячу метрів водяний канал. Крім цього нове місто буде мати великий спортовий стадіон.

ТАЙНА БОЛЬШЕВИЦЬКА РАДІОСТАЦІЯ.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє з Харбіна, що японська жандармерія викрила в Кія Муне над рікою Сунґарі тайну большевицьку радіостацію. Арештували 4 радіотелеґрафістів, які інформували штаб большевицької армії на Далекому Сході про рухи японських військ. Японські кола заявляють, що викриття тайної большевицької радіостації навело на слід великої большевицької шпигунської орґанізації.

СКАНДАЛЬНА БУДОВА СУДУ.

Будинок окружного суду в Тарнові, який разом з вязницею коштував 7 мілiонів злотих, представляє тепер руїну з причини лихої будови. Цілий будинок западається і тому мусять його перебудовувати.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В КАНАДІ.

Коло стації Борден, що лежить 130 миль від Саскатуну (Канада) на захід, вилетів зі шин поїзд залізниці „Канадіен Нешенел". В катастрофі згинули два робітники на місці, а 8 були тяжко ранені.

ОБІКРАЛИ ПАЛАТУ ҐРАФА БАДЕНІЯ.

В палаті ґрафа Баденія в Радехові зявився поліційний аґент, який заявив, що до палати приготовляється влом і його вислали на те, щоб крадіжударенити. Чотири дні був поліційний аґент гостем у палаті; щойно на пятий день у ночі прийшли злодії і забрали в палаті всякі дорогоцінности на суму 25 тисяч злотих. Цікаво, що поліційний аґент не вдаремнив крадежі, що більше: він пропав разом зі злодіями. Виявилося, що це був звичайний їх спільник. Частину заграбленого добра знайшли в одному львівському ставі.

ТАЙНІ ПОЛЯ.

Спеціяльна комісія викрила в бобровськім районі на Вороніжчині, що в лісах управляли землю селяни потайки від влади. Від зібраного збіжа з лісових полян селяни не платили ніяких податків. Комуністів, членів районового бобровського комітету, і політвідділу нагнали, а комісія заборонила сіяти збіже на лісових полянах.

АРЕШТУВАННЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ЕМІСАРА З БЕСАРАБІЇ.

Румунсько-совітська приязнь проявляється в останнім часі тим, що число большевицьких емісарів зростає. Одного з таких емісарів арештовано біля Кишинева. Прийшов він від ДПУ з Одеси. Заразом арештовано 30 комуністів і викрито тайну друкарню.

ТУРКИ ВИРОБЛЯЮТЬ ҐАЗОВІ МАСКИ.

В столиці Туреччини, Анґорі, орухомлено першу велику фабрику ґазових масок. Про розміри праці тої фабрики свідчить факт, що річне постачання обчислене на 100,000 масок.

ЧИ БУЗЬОК ПОЖИТОЧНИЙ, ЧИ ШКІДЛИВИЙ?

У Східній Прусії дозволила німецька влада застрілити у повітах Ґумбіннен та Кеніґсберґ 294 бузьків. З цього числа 110 бузьків передали дослідній обсервації птиць у Россітен, щоби там розслідити їхні шлунки.

Вислідки цих розслідів виявилися сензаційними. Крім ростинних волокон і великих скількостей дрібних камінчиків та піску, що служать усім птицям до розтирання їжі, знайшли в шлунках убитих бузьків переважно комахи. А саме були там хрущі всякої величини та ріжних родів, зелені коники, гусениці, борозняки; коло 15 відсотків знайшли дождженників, деколи слимаків. З вищих звірят були в шлунках бузьків жаби, миші, ящірки, кертиці, але ні сліду пташиного піря, ні сліду кісточки або й волосу молодого зайчика.

З цього видно, що про велику шкідливість бузьків не може й бути мови.

НАПАД ІНДІЯН НА ІМІҐРАНТІВ.

На одну оселю іміґрантів у Бразилії напали Індіяни. Вивязався завзятий бій, в якому три мешканці погибли, а кількадесять були ранені. Індіяни сплiндрували оселю і, забравши добичу, втекли.

ПРОТИЛЕТУНСЬКІ ГАРМАТИ

В Лондоні переведено в останніх днях низку проб з новим типом протилетунських гармат. Ці гармати є двоякого роду: одні (калібр 7.5 цм.) з прямовисним наставленням викидають 25 набоїв на мінуту на високість 12 клм., другі (калібр 10.5 цм.) викидають набої на 16 км. Набої складаються з виїмково сильних вибухових матеріялів. На думку військових знавців, комбінована акція обох цих типів протилетунських гармат може створити в повітрю відповідно сильну перешкоду, крізь яку не продістанеться ніякий літак.

ЗГОРІЛО ГОСПОДАРСТВО ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ.

На початку минулого місяця вибух великий вогонь у господарстві нашої письменниці, пані Ольги Кобилянської, в Димці. Насамперед займилися стодоли зі збіжем, а пізніше згоріло ціле господарство. Шкода виносить 400,000 левів ($4,000) і була тільки частинно забезпечена.

НАРАДИ НУДИСТІВ.

У саді одного з лондонських домів відбулася нарада нудистів під проводом Гюза Шейлєра. Предсідник, ставувши під високим деревом, відкрив наради. Перед ним на траві, застеленій плахтами, порозсідалися нудисти, люди ріжних професій і націй: архітекти, урядовці, банковці і безробітні. Мужчин було дві третини, а решта жінки. В саді підчас перерв нудисти вправлялися на руханкових приладах.

ОБЛИЛА БЕНЗИНОЮ І ПІДПАЛИЛА.

Жінка сенатора з 1-ки Ольга Бурова мала неприємну пригоду на вулиці Рівного. До неї підійшла Ольга Пантелеймівна, облила її бензиною і відпалила сірником. Бурову вмить огорнуло полумя, що попекло їй обличе й груди. Спалахнула також і Пантелеймівна, яка не хотячи облила бензиною і себе. Тло події романтичне: брат Бурової, Новак, що відбуває 2-літню кару вязниці, покинув Пантелеймівну й оженився з іншою. Зробив він це буцімто за намовою Бурової.

БОГЕМІЮМ НЕ ІСНУЄ.

Недавно писала преса про те, що директор чеської державної фабрики урану та раду в Яхимові, Одолен Коблiч, відкрив новий (93) хемічний первень, який запропонував назвати „богеміюм. Одначе на днях цей дослідник оголосив з гідною признання щирістю, що при додаткових контрольних дослідах виявилося, що його препарати мали в собі значні скількости вольфраму; цей вольфрам був причиною того, що Коблічеви тільки здавалося, що має до діла з новим первнем. Таким робом 93. первень не є ще викритий.

ЯК МОСКВА РОЗШМАТОВУЄ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ, ОСЛАБЛЮЮЧИ УКРАЇНУ

ДО ІСТОРІЇ МОЛДАВСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ НА УКРАЇНІ, ОДНОЇ З БАГАТЬОХ, ШТУЧНО УТВОРЕНИХ.

КИЇВ (Україна). — Перед 10 роками створили Совіти над Дністром молдавську республику, на землях, які є складовою частиною Великої України. З початку обовязуючою мовою молдавської республики була українська мова. Та це не тревало довго. Незабаром заведено в тій республиці латинську азбуку. В минулому році вчили латинки в 4,536 школах 56,800 людей, віком від 16 до 50 років. З того вже опанували латинку 38,500 людей. До самої науки латинської азбуки зорґанізовано 1,000 вчителів. Курси латинки проводять не тільки по містах, але й по селах. У школах вищого типу крім мови і рахунків учать уже латинкою ґеоґрафію і науку природи. На те, щоб українське населення отої молдавської республики вивчило ту латинку, видано великі кошти на влаштування курсів по селах і містах, як і на вчителів та нові підручники.

На інших українських землях пишуть і вчать гражданкою.

ЕСПАНІЯ ДАЛІ КРІВАВИТЬСЯ.

МАДРИД (Еспанія). — Нема спокою в еспанській республиці. Виходить, що бунту ще не здавлено. Радикальні елементи розпочали терористичну акцію, звернену тепер головно проти духовенства. Революціонери найсильніші в Катальонії, яка змагає до самостійности. Релігійна боротьба найсильніша в північній Еспанії. Там спалено живцем одного священика, знищено сиротинець, попалено багато церков та висаджено в повітря вантажне авто з 52 жовнірами, котрі згинули на місці.

ЗАЧИНАЮТЬ БРАТИСЯ ДО АМЕРИКАНСЬКОГО РОБІТНИЦТВА.

МОСКВА (Росія). — Від часу, як Злучені Держави визнали Совіти і розпочато переговори в справі позички Совітам, офіційні совітські орґани „Правда" й „Ізвєстія" подавали самі тільки прихильні відомости про Америку. Та відколи розбилися переговори щодо позичок, зачали знову появлятися статті з критикою американських відносин. І ось тепер помістила „Правда" статтю про невдачу американського ґенерального текстильного страйку. В ній кажеться, що робітничі відносини в Америці страшні, та що маси мусять незабаром прийти до переконання, що спасти їх може тільки пролетарська партія як проводир і орґанізатор їхньої боротьби. В Америці, пишеться там далі, є на трох мешканців один безробітний. Тої обставини комуністи не використали, бо не мають відповідного контакту з масами. Комуністична партія, пише „Правда", не має впливу на народні маси в Америці. І тому треба тій партії в першу чергу здобути масу.

ОРҐІЇ СОВІТСЬКИХ КОМІСАРІВ.

ТАШКЕНТ (Туркестан під Совітами). — Засуджено на смерть через розстріл трох туркестанських комісарів, котрі займали найвищі місцеві совітські посади, за те, що влаштовували орґії, на яких насилували молоді дівчата-студентки. Дальших 8 совітських урядовців, котрі теж брали участь у тих орґіях, засуджено на ріжні вязничні кари.

НА РАТУНОК ГОЛОДНИХ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Наці зачинають другу допомогову кампанію, щоб зібрати фонди на виживлення зимою тих, що не працюють і в потребі. Кампанію ведуть з кличем: Ніхто не сміє голодувати і мерзнути цеї зими. Минулої зими зібрали наці на ту ціль 320,000,000 марок. Вся допомогова акція є зорґанізована в їх руках. Кампанію розпочинає Гітлер промовою, яку виголосить у „Народнім Парляменті", себто в Раді Зимової Добродійної Акції.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ЗА РАТУНКОМ ДО ПРОПОВІДНИКІВ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Бувший анґлійський премієр, Давид Ллойд Джордж, не вірить уже в те, що дипльомати, політики чи світові конференції зможуть замирити світ. Каже, що заховати світ перед розвалом можуть тепер тільки великі проповідники. Отаке висказав він зприводу повороту з подорожі довкола світа о. д-ра Фредирика Норвуда. Ллойд Джордж каже далі, що держави глядять одна на одну з загостреними зубами, так, неначе тільки ждали хвилі, коли одна може напасти на другу. В таких хвилях тільки великі проповідники і тільки обєднання християнських церков в імя Бога і людськости можуть вивести людство на праведний шлях.

ЕРІО ПЕРЕМОЖЦЕМ.

ПАРИЖ (Франція). — При нових виборах найбільшу перемогу осягнули радикальні соціялісти зі своїм провідником, Едвардом Еріотом.

В АНҐЛІЇ ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ ЗМЕНШАЄТЬСЯ.

ЛОНДОН. — У вересні було в Анґлії 2,081,987 безробітних, себто 54,591 осіб менше ніж у серпні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НІ СЛІДУ ГОЛОДУ.

Ми вже нераз опрокидували на тім місці ті інформації, які подавав про Совіти большевицький симпатик, Волтер Дюренті, кореспондент „Ди Ню Йорк Таймсу", одної з найбільших американських ґазет. Його наступник, Герολд Дені, йде, як бачимо з його останніх дописів, утертою стежкою свого попередника. Як Дюренті, так і він їздить, куди його поведуть. Тому й не диво, що як його й заведуть до колхозу, то до такого, який держать на показ для туристів і таких кореспондентів як Дені, то він не побачить ніякого голоду. Для нього Україна являтиметься далі казочним краєм, що тече медом і молоком. Він добачить ковбасу та чарку, печене чи яке там порося, але не добачить доведених до розпуки людей, ні попухлих та вмираючих з голоду.

Отакі кореспонденції це глум над українським народом. Це глум над людською цивілізацією, коли хтось розписується про „бенкети" там, де люди гинуть з голоду, або де ще не заросли могили по тих, що погинули з голоду.

Та такі кореспоненкції доходять до Америки. Ось такі звіти надсилають до демократичної країни з царства дикунів і сатрапів. Чи можна це збути мовчки?

В Европі є мала країна, Швайцарія, одинока остоя дійсного демократизму. Преса тої свободолюбної країни переповнена від років жахливими звітами про совітське пекло та про голод у Совітщині, а зокрема про голод на Україні. Коли уряд цеї країни мав заняти становище щодо приняття Совітів у члени Ліґи Націй, то Союзна Швайцарська Рада дала на це таку відповідь: „Не розмовляємо зі злочинцями". І ціла преса отсеї демократичної країни станула солідарно за урядом, бо така постава була дійсним виразом цілого населення краю.

Америка це теж демократична країна. І тут теж нарід є назагал проти совітських варварів. Тому і тут, якщоб повести відповідну кампанію, можна вплинути і на американську пресу, щоби вона не допомагала Совітам поширювати їхні брехні та не докладала тим своїх рук до орґанізованого Совітами голодового терору.

Українські громадяни, як і наші орґанізації з таких центрів, де появляються такі інформації про Україну, як ті, що їх подає Дені, повинні запротестувати перед видавництвами, що передають такі неправдиві вісти. Видана „Обєднанням" анґлійською мовою книжка про „Голод на Україні" може тут стати в пригоді. Дотого наш часопис подає раз-у-раз щораз нові матеріяли щодо цього. І буде далі їх подавати. Тільки треба загалови те все використати.

„АНТИДЕРЖАВНІ ДІЇ".

Комуністичнгі часописи на Україні переповнені загрозами й постановами проти тих комуністів, що допустилися „протидержавної діяльности". На перший погляд можна подумати, що „державні зрадники" поналазили до комуністичної партії і продають її таємниці закордонним аґентам. Присланий із Москви на Україну диктатор Постишев зробив ще торік „чистку" і повиганяв з комуністичної партії всяких „прихильників закордонної інтервенції" та, „запроданців німецько - польського фашизму" — Букшованих, Річицьких, Авдієнків, Баданів і інших комуністів українського роду. Вони не догодили Москві, і тому з них зроблено „аґентів Пілсудського й Гітлера".

Треба зазначити, що в р. 1933 настав кінець і такій малій автономії комуністичних орґанізацій в СССР.

Комуністичні орґанізації і в містах, і особливо по селах, поставлено в залежність від начальників **політичних відділів**. Начальники політичних відділів мають диктаторську владу над людністю і над комуністичними партійними орґанізаціями. Політичні відділи створено головно для того, щоб зломити спротив поодиноких комуністичних орґанізацій, який вони виявили при так званих хлібоздачах. Сталін післав на Україну своїх надійних начальників політвідділів і звелів їм брати все: з живого й мертвого.

Минув рік. Голодний 1933 рік непомітно перейшов на пісний рік 1934. Москва налягає на політвідділи на Україні, щоб вони боролися за хлібоздачу. Ще в червні 1934 р. центральний комітет всесоюзної комуністичної партії попереджав своїх підлеглих, що селяни будуть не давати державі збіжа і будуть при тім посилатися на **„несприятливі кліматичні умови"**.

Дійсно, на Великій Україні була 1934 р. велика посуха. На Україні неврожай. Хліба нема. Це мусіли побачити також Сталінові висланці на Україні — оті всі начальники політвідділів. Керманичі комуністичних політичних відділів на Одещині й на Дніпропетрівщині подекуди починають не виконувати наказів Москви. Київський „Комуніст" із 1. вересня 1934 р. скаржиться на саботаж „куркульських і націоналістичних недобитків" і зазначує, що начальники політвідділів „хоріють на курячу сліпоту: не добачають ворожих дій". Наприклад, начальник політвідділу віновівського району, **Поволоцький**, „давав настави дальше **не вивозити хліба**". В районі Знамянки секретар комуністичного комітету, Завадський, та провід району „припинив боротьбу за виконання пляну, не вірячи в його реальність". **Завадський** нібито заявив: „Тільки деяка частина колгоспів зможе виконати плян". Таких самих „протидержавних злочинів" допустився начальник політвідділу в домаківськім районі, **Волошинов**, бо він дав наказ колективним господарствам, щоб вони не давали вже збіжа совітській державі. Голова скадівського районового комітету на Одещині, **Шепелев**, „їздить від колгоспу до колгоспу і пропонує хлібоздачу припинити зовсім". Тесаме діється й по інших областях України. „Комуніст" з 3. вересня пише, що на Дніпропетрівщині багато з визначних комуністів хотіли **„затримати** темпо хлібоздачі, на **всякий випадок придержати хліб** у колгоспних коморах, **зачекати** зі здаванням його державі". В криворізькому районі начальник політвідділу, **Шилов**, завертав підводи зі збіжем назад до колгоспів. В донецькій области секретар районового партійного комітету в Білій Луці, **Роговський**, давав селянам вказівки — „не вивозити хліба державі". Начальник донецької области земельної управи, **Підгаець**, видав при кінці серпня наказ до всіх йому підлеглих, щоб вони в першу чергу дбали за збирання зерна на засів. „Комуніст" з 2. вересня пише, що цей наказ Підгайця суперечить постановам партії, бо **„першою заповідю є виконання хлібоздачі державі"**. „Комуніст" повідомляє, що за антидержавні дії Роговського виключено з партії, а Підгайцеви уділено сувору догану.

Так Москва свідомо й пляново жене Україну до голоду й вимирання.

С. Н.

ІТАЛІЯ ТА ФРАНЦІЯ В ЗАГРАНИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ.

Довший час між Францією й Італією після світової війни було тихе, але постійне суперництво, і навіть ворогування. Ця ворожнеча ще збільшилася після приходу до влади в Італії фашистівської диктатури під проводом Мусолінія. Італійці почували себе покривдженими після світової війни мировими договорами. Аджеж головну частину здобичі після перемоги над Німеччиною взяли собі Франція й Анґлія, Італіїж дісталося дуже мало. Невдоволення проти союзників у часі після світової війни було в Італії таке велике, що Італійці почали були наближатися до Німеччини й Угорщини. Мусоліні став був у міжнародній політиці речником **ревізії мирових договорів**. Німеччина й Угорщина все мали піддержку з боку Італії, коли виступали з протестами проти мирових договорів — версайського та тріянонського. Мусоліні дуже прихильно ставився до фашистівського руху в Німеччині. Німецькі провідники фашизму — Гітлер, Ґерінґ, Ґебельс — були **учениками** Мусолінія; вони все мали від нього поради, як їм вести боротьбу за владу націонал-соціялістичної партії в Німеччині. Пригаємо, що ще в травні 1933 року, на відкритті німецького парляменту, державний канцлер Гітлер дуже щирими словами говорив про Італію та про її диктатора Мусолінія, дякував йому за прихильність і приязнь до Німеччини. І в самій Італії вірили, що спільність політичної ідеольоґії фашизму та націонал-соціялізму приведе обі держави до ще тісніших взаємин. Але скоро виявилося, що шляхи заграничної політики обох фашистівських держав рішучо розходяться. „Яблоком спору" стала Австрія. Гітлер хоче прилучити Австрію до Німеччини. Мусоліні боїться австро-німецької злуки, як огню, бо Німеччина, після прилучення Австрії, може заявити свої претенсії також до полудневого Тиролю, що його дістала Італія після світової війни. Коли Мусоліні побачив, що Німеччина хоче здійснити злуку з Австрією, то він не завагався був навіть післати своє військо на австрійську границю підчас відомого повстання австрійських націонал-соціялістів у липні 1934 р. І колиб Гітлер післав німецьке військо на австрійську територію, то італійське військо силою боронило би „самостійности" Австрії. В липні дуже мало бракувало до того, що в Европі вибухла би війна між двома фашистівськими державами: Італією й Німеччиною.

Від середини літа цього року бачимо рушучий зворот в італійській заграничній політиці. Італія йде у всіх головних питаннях европейської політики **разом з Францією**. Проти німецького соборництва твориться єдиний італійсько-французький фронт. Франція настільки певна італійської приязні, що пересилає свою воєнну фльоту з Середземного моря на Атлянтик. Франція й Італія з однаковим завзяттям запрошували до Союзу Націй комуністичну Москву, як спільника в боротьбі проти Німеччини.

Ці події показують, що однаковий політичний режим в двох державах зовсім не ґарантує мира і союзу між ними.

Загранична політика кермується еґоїстичними інтересами поодиноких держав. Нема сумніву, що большевицька Москва воювала би проти кождої України, навіть проти незалежної комуністичної України, колиб така Україна спробувала відділитися від Росії. Демократична Німеччина була аж до 1933 р. в союзі з большевицькою Москвою. Тепер фашистівська Італія та демократична Франція приятелюють з комуністичною Москвою. І повстання будучої самостійної України залежатиме не від симпатій до режиму, за якии буде більшість українського народу (демократія, фашизм, монархія), лише від внутрішньої сили нашого народу та від інтересів великих держав.

С. С.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(За вересень 1934)

І. ПРИХІД:

З перенесення		$ 68.64
Прихід у вересні		1,700.84
Разом		$1,769.48

ІІ. РОЗХІД:

а) **Висилка до краю:**		
1) Визвольна боротьба	$1,050.00	
2) Повенянам	225.00	
3) Читальням у Вороблику Шляхоцькім і Вороблику Королівськім	107.00	
4) Інваліди	50.00	
5) Політичні вязні	50.00	
6) Музей Визвольної Боротьби	35.00	
7) Письменникам	40.00	
8) Народний Дім у Сяноці	25.00	
9) Родині пок. Біласа і Данилишина	25.00	
10) Преса	20.00	
11) Кошти телеґрафічної й звичайної пересилки та листів	12.16	$1,639.16
б) Почтова скринка		4.00
в) Удержання канцелярії		25.00
Разом		$1,668.16

ІІІ. ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід	$1,769.48
Розхід	1,668.16
Остається в касі Обєднання з кінцем вересня 1934 року	$ 101.32

Обєднання Укр. Орґанізацій в Америці.

Володимир Левицький, У. С. С.

В „СОЮЗНИЦЬКИХ" ТАБОРАХ ДЛЯ ПОЛОНЕНИХ ТА ІНТЕРНОВАНИХ

(19)

Пополудні говорить ґенерал-поручник Зелинський про військове становище студентства. Обіцює прийти з допомогою у звільненню з таборів. Це прийдеться тим лекше, бо Поляки рішили табори постепенно зліквідувати. Тому він буде переговорювати в польських міністерствах у цій справі. Ґенерал говорить про лайдацьке поведення Поляків, що тепер убігаються про ласку Карахана та інших московських заушників. Про своїх вчорашніх союзників забули вони, ба навіть **не мають** часу про наші справи балакати. Польське військове міністерство сміється зі свого закордонного міністерства, якщо воно намагається інтервеніювати у нашій справі. Таке лицемірне, діявольське обличе „союзника". Пілсудський напирає найскорше ліквідувати табори. Тепер має їх бути тільки три: Александрів, Каліш, Стріяків. Поляки деморалізують дорешти збідованих таборівців тим, що намагаються розірвати єдність та признання центру. Кождий таборовець може тепер безпосередно звертатися до першої-ліпшої польської команди, полишаючи свою правову команду. Піти понад голови проводу — ось де польська собака закопана. Зелинський говорить про це глибоко обурений та прохає нас про таємницю. Ґенерал нібито відповів Полякам дуже гостро та згадав, що ще недавно зовсім іншим тоном балакали зрадливі „союзники". Поставив домагання до нашого уряду, щоби розпустити таборову комісію, коли такі порядки завелися. На параду її не потрібно. Анґлійські та французькі місії (ох! ті місії проклятi, щоб ви всі показилися! — В. Л.) заявляють, що коли армія не утримається як цілість, тоді можна покласти хрест на нашій справі. Це ми самі знаємо і без тих „премудрих" фарисеїв — дорадників. Але чому вони не дадуть спромогу вдержати таборів?! Французькі військові кола ставляться бодай словами „прихильно" до нас, але Україна — це питання, що ним інтересується кілька держав. В думках цих держав нема одноздности щодо нашої державности! Тепер навязується тісніший звязок з іншими державами. Це на випадок, коли Польща викине нас. Анґлія заєдно інформується про наші табори, чи ми ще не розбіглися. Також Єгипет (!) ставиться до наших еміґрантів прихильно. Кожний хотів би мати безплатних наймитів. В Болгарії військові круги є за нас, але політичні — це москвофіли. Моркотун веде свою пропаґанду мабуть за большевицькі гроші.

Польща сидить на двох стільцях та боїться, чи не прийде їй чорна година, якої очікуємо нетерпеливо. Зелинський дивиться оптимістично на наше завтра та на наступ на Україну. Національний Комітет, зложений з Ніковського, Пилипчука й Лукасевича, леґалізується та, утворивши ріжні секції, прийде й студентам з допомогою. Студентська секція буде мати право творити філії по університетських містах польської републики. Студентство мусить зєдинити те, закінчує Зелинський, що досі було розєднане — це є цілий наш нарід! Мусить бути **одна-одинока партія**, якій на **імя — Україна**, про це треба дбати в таборах. Ось це ядро, яке виявить свою силу у слушний мент. — Прекрасну промову ген. Зелинського приняв зїзд гучними оплесками. Це говорив правдивий жовнір, що не знає інтриг політичних наших верхів мішати до нашої спільної праці за власну державу. А наші політично-партійники голопупінки, що ставили пусту, дурну свою програму вище загальної справи, куди нас тепер **завели**?! Ото прокляті Палії та Брюховецькі нового покрою!

30. VIII. Німецьке посольство у Варшаві надіслало нам листа про студії в Німеччині. Надто великих перепон не буде для наших студентів. Тільки справа удержання — це болюче нам питання. Нині йдуть дальші наради про те, як зорґанізувати допомогу студіюючим. Орґанізація всеукраїнського студентського осередку за кордоном обовязкова. Бо коли будемо окремими громадами виступати, не буде одноздности в праці. Варшава однак не надіється на такий центр з політичних причин. Варшавська громада хотіла би мати провід бодай у Польщі, та це їй ледви вдасться з огляду на постанову галицького студентства, яке не узнає польської окупації. Сьогодня ухвалено ось яку резолюцію: „Зїзд стає на **аполітичному** ґрунті і не апробує сепаратизму українського студентства за кордоном, а саме в Чехії і Відні, де наше студентство стало ареною політичних експериментів ріжних нових авантурників. Українське студентство має мати **одну одиноку** мету, а нею мусить бути: **Українська Соборна Самостійна Незалежна Держава.** Зїзд **осуджує всякі окупаційні посягання** на нашу батьківщину.

„Зїзд взиває ціле українське студентство до **обєднання** в одну всеукраїнську громаду. Зїзд постановляє, що він стоїть на ґрунті національної культури та повної державної соборности й незалежности України і ці безумовні національні постуляти постановляє приняти в основу схеми. Українська конференція таборових студентів взиває до повної консолідації всього українського студентства та **утворення всеукраїнського центрального провідного орґану,** — централі".

Ці резолюції старалися деякі члени варшавської громади „злагіднити" — особливо в словах: „окупація і т. п.". Однак таборові представники, а найбільше наша найсильніша ґрупа з Каліша зломила всякий опір. Ми рішили ще в таборі знищити безцеремонно всякі хочби найменші чи найсильніші спроби угодових ухилів. Для нас жовнірів, нема Галичанина й Придніпрянця, не існує ніяка партія. Для нас одна-одинока мета видніє — це Україна!

31. VIII. Перевибір управи централі. Вийшли самі боєві хлопці. Вечором приняття всіх делеґатів в амбасадора Михайлова. Прибули ґен. Зелинський, міністри Лукасевич і Зайців, редактор Саліковський і інші. Посол Михайлів **сказав** виразно, що коли ми **самі не підіймемо повстання,** то **Европа** певне нам **не поможе. Вона** швидше або пізніше **погодиться** з большевиками. Вже тепер роздає Красін наші концесії на всі боки, а це приманює капіталістів заходу! Міністер Зайців дав образок відносин, серед яких доведеться студентству в Польщі вчитися та працювати. Знання польських умовин життя та наука придасться нам у будуччині в своїй державі. Звертати треба особливу увагу на практичні знання, досвід та товариське пожиття. Ржепецький дав практичні вказівки про творення власної кооперації. — Гостина у посла Михайлова при вул. Алея руж в прекрасному положенні та помешканні Варшави протягнулася до пізної ночі.

1. IX. Рано спільна фотоґрафія. Однак мене та Іліна не було, бо ми пішли до німецького консуля в справі візи. Він жадає одначе дозволу на візд від котроїсь ніецької високої школи. Оглядаємо Варшаву та передмістя Прагу. Поляки розбирають тепер дзвіницю московського собору, який стоїть на Саській площі в центрі міста. Кажуть, що пізніше знищать також собор, цю прекрасну візантійську будівлю. Мусять висаджувати динамітом, бо дуже твердий камінь будови.

3. IX. Вертаємося в Каліш та продумуємо над постановами зїзду. Треба орґанізувати самопоміч, бо мало надії одержати допомогу від уряду.

6. IX. Мушу нині виїхати з табору, бо треба нас у Галичині. Там жде нас важке завдання. Прощаюся з дорогими товаришами спільної зброї. Бажаємо собі стрінутися незабаром з крісами в руках, які ми зараз беремо. Стелиться новий шлях боротьби, важкий, але милий. Нові несподіванки певні, бо на це рішаєшся.

Та про те докладніше на склоні життя.

Кінець.

ПИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

о. А. Р., Гарра, Оклагома. — Як надсилається витинки з американських ґазет до поміщення в „Свободі", то треба подати назву часопису і день, в якім була новинка.

Допомоговий Комітет Голодуючій Україні при **Союзі Українок:** У звіті, проголошенім у „Свободі" з 24 вересня, має бути: Френсис Зибликичева $2.50.

ОДИН ВІДДІЛ У. НАРОДНОГО СОЮЗА ПРИ ЮВИЛЕЙНІЙ РОБОТІ.

З нашої газети можна бачити зацікавлення справою приросту членства У. Н. Союза. Я хочу від себе додати загалови членам деякі факти про роботу, яка ведеться в нашім відділі, себто в товаристві „Дністер" у Ню Йорку, відд. 361 У. Н. Союза. У цій роботі наш відділ стоїть відай на першім місци між усіми відділами У. Н. Союза. Та я не хочу цього писати на те, щоби хвалити себе або наш відділ, але на те, щоб цим дописом додати захоти іншим.

Наш відділ зорганізував за 9 місяців ювилейної кампанії 91 нових членів, а то 65 старших та 26 дітей. Це певно свідчить про те, що в нашім відділі йде жива організаційна робота.

За це оживленя треба передовсім подякувати ювилейній кампанії. Наші члени зрозуміли, що славну річницю нашої організації можна гідно відсвяткувати тільки через приєднання нових членів до Союза. Що в нас це розуміють, завдячуємо в першу міру нашому відділовому урядови. На кождім місячнім мітінгу відділу предсідник і інші урядники підносять справу організування нових членів. Урядники дають нам аргументи, яких ми маємо вживати, агітуючи серед людей за приступлення до Союза. Вони кажуть членам, чому Українці мають належати до Союза, а не до інших таких організацій. По промовах урядників члени забирають часто голос та висказують свої думки, погляди та оповідають про свій досвід з організацією членів. Ми чуємо, з якими аргументами наші організатори стрічаються, й ми чуємо відразу, як ті аргументи збивано, а коли їх не збито, то ми чуємо ріжні погляди про те, як їх треба збивати. В цей спосіб зростає наш досвід в організаційнім ділі, і ми вчимося щораз краще вести цю роботу.

Завдяки цій діяльности відділового уряду „Дністра", в організуванню нових членів бере в нашім відділі діяльну участь багато членів. На першому місци треба поставити старого Союзовця, котрий добре відомий був уже не тільки тут, але й в інших місцевостях. Він уже здавна членом Союза й заложив уже неодин відділ. Він має велику вправу в тій роботі. Коли він стрінеться з аргументом, котрого не може відбити, або стрінеться зі справою, котрої не розуміє, він, як розумний чоловік, не вагається йти зараз за поясненням до уряду. Своїй запопадливости може він приписати цей свій великий організаційний успіх, що він зєднав за час ювилейної кампанії 18 дозрілих членів та 10 дітей, або разом дав Союзови 28 осіб. Називається він Василь Артус.

Він світить нам своїм примîром. Ми всі хотіли би робити стільки, що робить Василь Артус. Та нам іще не вдається. Досі наші осяги представляються так: підписаний зорганізував 15 членів, Петро Свистун 8, Ілля Гузар 7, Іван Галичин 3, Петро Бих 3, Йосиф Катулька 5, Григорій Прийма 2, Прокіп Панчишин 3, Василь Фурик, Степан Деркач, Стефан Шевців, Михайло Никифорчин, Стефан Залужний, Антін Пасічник, Дмитро Винтоняк, Іван Шипула, Іван Деревляний, Петро Кучма, Панько Чернецький, Василь Бучинський, Микола Шуст, Теодор Шимкович, Александра Баран, Матвій Боднар і Н. Н. по одному членови. Разом займається в нашім відділі організацією нових членів 26 членів. Ми сподіваємося, що з часом і це число дасться побільшити. Ми розуміємо, що тільки збірною працею всіх членів нам удасться подбати за зріст нашої організації.

Товариство „Дністер" переконалося, що найкраще членів організувати на підприємствах відділу, таких, як балі, пікніки, концерти. На такі підприємства сходиться все велике число людей, і там ми вспіємо повести агітацію за приступлення до організації. Ми даємо при такій нагоді ріжні полекші приступаючим членам, примîром звільняємо їх від вступного до відділу. На такі річи може дозволити собі наш відділ через свою фінансову силу, але це нам оплачується, бо такими полекшами ми стягаємо на наше підприємство більше людей та заробляємо на підприємствах кращий прихід, котрий, очевидно, ми потім можемо повернути на ріжні добродійства для своїх членів. Наш відділ дає в статуті право членови до 14 долярів запомоги на тиждень. Ці добродійства є в свою чергу сильним агітаційним засобом за приступлення до організації й відділу.

На пікніку чи балі ми проголошуємо, щоби кандидати зголошувалися до секретаря, а цей дає кандидатам потрібні пояснення про кляси обезпечення та їх оплати.

Коли ми довідаємося, що в якійсь хаті є люди, яких можна вписати до Союза, або котрих діти можна приняти до Молодечого Департаменту, ми на такі підприємства не ждемо, а висилаємо до хати котрогось вправного організатора. Власне в цій роботі найбільшу вправу показує наш член Артус. Ідуть і інші. Спершу це якось ніяково, але з часом чоловік набирає вправи, а з вправою приходить охота робити далі.

Як не набирати примîром охоти, коли довідуємося, що в одній хаті є діти, які можна обезпечити. Приходить наш організатор і застає аж 5 дітей. Говорить про обезпечення, переконує родичів. Батько дітей уже багато знає про асекурацію; його діти вже асекуровані в одній відомій американській асекураційній компанії. Виймає він свою полісу, виймаємо ми книжочку, пояснюємо права, пояснюємо вкладки й переконуємо батька, як на долоні, що за такі самі права, як в американській асекурації, він у Союзі буде платити 15 центів дешевше. Це був розумний чоловік, і як його переконали, він зараз переписав дітей до Союза.

Приходжу я до одного чоловіка, щоби записати його двоє дітей. Переконав я його за дітей, а потім зговорилися за його власну асекурацію. Кажу я йому, що обезпечення дітей це обезпечення для нього, а обезпечення його це обезпечення його родини. Він показує мені свою полісу. Я порівную права, порівную вкладки, і переконую його, що за такі салі права в Союзі він буде платити менше. Приступив до Союза й він.

Стрічається організуючий нових членів з ріжними аргументами, які він мусить навчитися збивати. Але як навчитися їх збивати, як не організуванням?

У нинішніх часах звичайний аргумент: я не маю грошей. Як чоловік не працює й грошей ніяких зложених не має, то йому нема що накидатися з членством. Але як чоловік каже, що він має роботу, але не заробляє багато, що йому на обезпечення не стане, то я йому кажу: І я не заробляю стільки, скільки мені треба. Але я міг би деколи дозволити собі на якусь приємність або витребеньку. Та волію обезпечити свою жінку й діти. Тому я випю дві склянки пива менше на тиждень, а заплачу обезпечення. Це звичайно чоловіка переконує.

Інший аргумент це справа членства в відділі. Я хочу обезпечитися, каже мені, але пощо мені ходити по мітінгах, пощо мені висиджувати по дві-три години вечерами, пощо носити гроші до відділу? Мені ліпше, як агент до мене прийде до хати й відбере від мене гроші.

На це я кажу: Правда, що в нас треба пристати не тільки до Союза, але й до відділу. Правда, що треба ходити до товариства й бути на зборах та стратити раз на місяць кілька годин часу. То все правда, що до вас до хати прийде агент, але чи подумали ви за це, хто цьому агентови платить, що він до вас ходить? Ніхто інший, тільки ви й такі інші, як ви, інші люди, обезпечені в цій компанії. Тому ваша вкладка вища, що ви не хочете прийти на збори та понести вкладку, а ждете, поки плачений за це післанець не прийде вам до хати. На це мені звичайно кажуть: Я за це ніколи й не думав.

Ви нарікаєте на втрату часу на збори, кажу я далі. Та чи це така втрата? Ви кажете, що там тільки сварки. Та хочби й сварки, то ви думаєте, що з цього не можна нічого навчитися? Там на зборах ми вчимося, як вибирати людей до ріжного діла, як жити з людьми, як ґаздувати грішми, як ґаздувати товариством, як уладжувати ріжні підприємства, балі, представлення, пікніки, як виступати до демонстрації. Там ми обговорюємо такі справи, які кождому свідомому чоловікови нині треба знати. Наш відділ навіть завів у себе на своїх правильних місячних зборах і правильні короткі відчити.

Найбільше переконування звичайно йде за висоту вкладки. Коли за це справа зайде з кандидатом, я розказую йому досвід, який я недавно мав з одним агентом американської асекураційної компанії. Він хотів продати мені „ендавмент іншуренс" на 500 долярів. Я просив його предложити „рейт бук". Я йому розказав, що я належу вже до Союза, котрий має таке обезпечення, і ми стали порівнювати „рейтс". Показалося, очевидно, що наша вкладка без спеціяльних фондів нижча. Він признав мені, що це добрий бизнес належати до нашої організації. Але, додає він, це тільки за чисту премію. Та ви ще маєте в Союзі додаткові оплати, цілих 45 центів. Рахуєте малу ріжницю на кільканацять центів у свою користь, рахуйте тепер цих 45 центів у мою користь. Нащо кому здалися ці 45 центів? Таж це теж видаток.

Так, кажу я, це теж видаток. І 45 центів пішки по вулиці не ходять. Але подивіться, що ми за це маємо. Як ми маємо щось за це, що варта 45 центів, то варта приступати, ні?

Він каже, що погоджується, і я показую йому:

Ми платимо 2 центи фонду народнього. Це не багато, але в цей спосіб ми збираємо гарні суми на допомогу таких національних цілей, які дуже дорогі нашому серцю.

Ми платимо 5 центів на фонд конвенційний. Це дає вибраному на це членови право поїхати на конвенцію на кошт Союза, радити там, поправляти організацію, вибирати урядників, бути вибраним урядником.

Ми платимо ще 8 центів на фонд запомоговий. За це член має кромі права до посмертної запомоги ще право до запомоги на випадок каліцтва, або недуги. Ось у нашому відділі, кажу я йому, як бачу його недовіряючі очи, є член умово хорий, котрий дістає вже кілька разів таку допомогу по 75 долярів на рік. За цих 75 долярів можна теж...

Знаю, знаю, каже він, але пощо 30 центів на пресу?

За цю заплату ми дістаємо кождого дня газету до своєї хати в своїй рідній мові. Чи може ваша компанія мені таке дати? Чи дає вона взагалі такі права своїм людям?

Мій агент устав, і вже мене більше не переконував. Він казав, що якби вмів по нашому читати, то він був би до нашої організації вступив.

Як я розкажу цей досвід з агентом, то це звичайно чоловіка переконає. Але можуть бути ще й інші аргументи. Та я про них усіх не можу писати. Інші члени-організатори певно скажуть про свої досвіди.

Михайло Боднар,
відділовий секретар.

З українського життя в Америці.

ТОНТОН, МАСС.

Враження з посвячення прапора.

Дня 30. вересня був я в Тонтон на посвяченню українського прапора від. 40 ОДВУ. Дощ не був перешкодою. Коли я прибув на фарму гром. Стефана Шури, то завважив, що прибували що хвилі гості з далеких сторін.

В саді комітет з предсідником, К. Оліяром, прибрали престіл, при якім о. Д. Поліщук відправив панахиду за поляглих героїв. Патріотичну проповідь виголосив о. Королишин, котрий теж виступив з гарним молодечим хором.

При посвяченню прапора виступили куми, а за ними члени від. 40, а по них відділи 17 і 44, а далі гості. Всі раділи, споглядаючи на гордий тризуб, а хор відспівав „Ще не вмерла Україна", а потім, вязанку народніх пісень.

Потім говорив о. Поліщук про те, що означає прапор та про потребу обєднання нашого народу для боротьби з ворогами.

По святі відбулася забава. Підчас забави довідався я припадково, що цей гарний прапор вишила пані Антоніна Стойко. От таких жінок нам більше, котрі жертвувалиб свій труд і час на такі гарні й патріотичні цили.

Гість.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

„ПРОСТІ" ЛЮДИ СУДДЯМИ ҐАЗЕТИ.

На 13-тій річній виставі Ґазетярського Інституту Стейту Ню Джерзі, що відбувається в Рутґерс Університі в Ню Бронсвику, Ню Джерзі, заведено на пробу вперше судження вартости ґазети „простими" людьми, себто людьми, які на ґазетярстві не розуміються. Має це бути виразно тільки проба. Роблять її більше для цікавости, як то люди неґазетного фаху будуть судити ґазети.

Представниками „простих людей" стали: д-р Колп, пастор; Барнард, президент Нюджерського Фармерського Бюра; пані Адамс, представниця Нюджерської Федерації Жіночих Клюбів; та Чеймблис, банкир з Нюарку.

Ці люди кажуть, що на ґазетах нічого не розуміються і будуть судити їх як нефахові люди. Скільки то є людей, які крім одної ґазети нічого не читали, а вважаються знавцями ґазетярства?

ЗНАЧІННЯ НЕУСПІХУ.

Три організації, Акторс Еквиті Асосіейшен, Драматистс Ґілд оф Америка й Ліґ оф Ню Йорк Тіетерс, обєдналися для боротьби проти неслушної критики в ґазетах.

Вони не повстають проти критикування. Ні навіть проти нищення критикою злих штук. Тільки проти критикування занадто сильно умірковано добрих штук.

Вони не тільки виходять зі становища, але й виразно це заявляють, що театр не може існувати на самих тільки „успіхах", себто на знаменитих штуках. І поміркованo добрі представлення теж помагають театрови.

А поміркованo добра штука є теж поміркованo злою.

„ЯКБИ"...

Недавно відбулися між вітрильними кораблями Англії й Америки перегони за чемпіонат світа. Виграла цим разом знов Америка, але англійський противник виказав стільки вправи, що був дуже близький перемоги.

У деяких спортових кругах дебатують тепер багато про те, що то сталосяб, якби так командант англійського корабля був полагодив страйк фахових моряків, котрий вибух у передодні перегонів. Коли командант показав стільки вправи з горсткою фаховців, то як виглядав би вислід перегонів, якби вся англійська залога складалася з фаховців? Що значило додати до соток тисяч долярів, інвестованих у перегони з англійської сторони, ще кілька тисяч долярів на виповнення домагань робітників?

Та інші спортсмени кажуть, що говорити про такі питання був час перед перегонами. Нині вже кождий може бути розумний по шкоді. І нема великої фільософії сказати: якби тета вуса мала, то була би вуйком.

ХОДИВ ПОМІЖ ГРАД ЗІР?

Розповідав недавно один пільот, що возить літаком пасажирів, як він попав зі своїм літаком у смугу граду метеорів і як то він зручно вийминув падаючі зорі.

Астрономи кажуть, що мигунці (метеори) падуть в атмосферу землі зі скорістю 26 до 100 миль на секунду.

Отже літак, що бажає виминути падаючі мигунці, має стільки нагоди їх виминути, що жовнір, котрий пробує виминути кулю, або той епископ у поговірці, що ходив по Русі поміж дощ.

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

МЕКІЗРАКС, ПА.

Величаве Союзове свято. — Новий відділ з молоді.

На довго в памяти наших Українців останеться спомин із ювилейного свята У. Н. Союза, влаштованого дня 30-го вересня братством св. Володимира, від. 91.

По відправленню о. Д. Кульматицьким в церкві панахиди за померших членів зібралися члени і гості до Українського Народнього Дому. Простора галя була виповнена вщерть. Поважний настрій вказував на вагу свята.

Точно в год. 3. пополудні, по відспіванню Союзового гимну, предсідник відділу, А. Гальчак, відкрив свято сердечним привітом, виголосивши притім кілька здорових думок про значіння У. Н. Союза.

Місцевий хор під управою вчителя Вол. Шостачка, виконав вязанку народніх пісень. Музичні твори, як „Бандура", „Огні горять" і багато інших, вийшли надсподівано добре. Також виступ діточого хору зробив дуже миле враження. Видно, що вчитель доложив багато труду, щоб вишколити молодіж до попису. І треба признати, що Мекізракс ще ніколи не мав такого гарного хору. До того додам, що дітвора була чудово прибрана в народні строї. Поміж хорові точки вплетено деклямації Д. Андрейчина і П. Крачковського. Серце радувалося, коли чути було чистий виговір. І виглядало, що молоді деклʼяматори добре розуміли те, що деклямували. А це були молоді Союзовці, роджені в Америці. Говорили так, як би були виховані на Україні. Також касієр відділу, В. Рудавський, розповів історію свого відділу, яка назагал була досить цікава. Виступали теж танцюристи. Замерехтіли перед зібраними: ритмічний „Гопак колом", бадьорий „Герць" та весела „Коломийка". І двоє маленьких дітей — малесенькі мов пальчики — дрібненько пританцьовували, а знов орхестра приґравала, така, що здається зпід нашої стріхи. Глядиш, слухаєш, любуєшся і душа радіє. Ось так перейшла вокальна частина свята.

Д-р Л. Мишуга представив найстаршого члена, це є нашого визначного громадянина, довголітнього предсідника відділу і бувшого радного У. Н. Союза, добр. А. Гальчака; як теж наймолодшого члена, Н. Рудавського. Потім виголосив святочну промову, змальовуючи картини з життя перших іміґрантів, перші спроби культурної праці та муравлиного зусилля У. Н. Союза і його розбудови. Виказав, як У. Н. Союз підніс українську іміґрацію морально, просвітно й культурно та витичив дальший шлях на будуче. Доказував, що всі народні, просвітні й визвольні кличі йшли завжди лише з одного огнища нашого життя — з У. Н. Союза. Ціла історія нашої іміґрації, говорив бесідник, це історія нашого славного У. Н. Союза.

Потім говорив до молоді інж. Вол. Малевич. Представив необхідну потребу асекурації і взивав її, щоб вступала до організації своїх батьків. Гарно обдуману промову і з запалом виголосив парох громади, о. Кульматицький. На закінчення відспівано народні гимни. Одначе справжній, живий ювилей відбувся вечором у кімнаті клюбу місцевої молоді.

В 8. годині вечором прибуло до клюбу біля сотки молодих хлопців і дівчат та кілька студентів і студенток Пітсбурського університету. Збори відкрив о. Кульматицький та попросив присутного місцевого лікаря, д-ра Кулика, на предсідника. Д-р Кулик бере провід і говорить — по українськи і по англійськи про працю університетського клюбу українських студентів у Пітсбурґу. Д-р Кулик є предсідником цього клюбу.

Потім виголосив довший реферат д-р Мишуга. Розповів про наше колишнє, незабутє, про наші взнеслі хвилі в історії, про те, як ми грудьми наших предків захищали Европу, згадав за гетьмана Хмельницького і Кромвеля, а вкінці про наші визвольні змагання. Виказував наші осяги на полі культури. А при всім тім подав жерела, на яких опирає свої думки. І подав самих англійських та американських авторів. Застановляється над завданням української молоді в Америці. І дійсно молодіж побачила свій нарід в цілком іншім світлі. Зрозуміла велику проблему, яка є перед нею, та пізнала, що отсе приходить час, коли їй треба братись до серіозної праці, щоб довершити — батьками розпочате — визвольне діло.

Інж. Вол. Малевич також забирає слово. Звертає увагу на це, що життя не є чейже тільки матеріяльне, та що провідна ідея української молоді повинна міститися в організаційній праці.

Вкінці о. Кульматицький, по прекрасній бесіді, взиває присутних, щоб розійшлися з нарад з якимсь результатом і основували молодечий відділ У. Н. Союза. І зараз вписується 12 молодих членів. Ось їх імена: д-р С. Кулик, А. Кулик, С. Олійник, Т. Макар, П. Диркач, С. Халупа, І. Кітик, Н. Кітик, А. Гойсан, Й. Мармура, М. Присташ і о. Кульматицький.

Ось так поставлено живий памятник ювилейного свята У. Н. Союза в Мекізракс.

Учасник.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорожська Січ від. 234 повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що триквартальний мітинґ відбудеться в пятницю, дня 12-го жовтня в годині 7.30 точно в Гали У. Н. Дому 214-216 Фултон Стріт. Просимо всіх членів прибути на означений час бо є важні справи до полагодження. На порядку дня справоздання Урядників і контрольної комісії. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости, як розмет так і за померших членів. Проситься батьків котрі ще мають своїх дітей в У. Н. Союзі, хай впишуть на тім мітинґу. Члени котрі ще не перейшли зі старого роду обезпечення на новий рід зволять принести старі грамоти на мітинґ і підпишуть аплікацію на зміну. Пригадується членам, що за три місяці кінчиться сорок літний Ювилей У. Н. Союза, то хай кождий член подбає, щоби придбати хоч по одному членови до Тов. і до У. Н. Союза. За уряд: — В. Вітушинський, предс; М. Генеґа, кас; К. Пілат, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Андрія від. 68 повідомляє своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в пятницю, дня 12-го жовтня точно в годині 8-мій вечером в школі St. John 404 East 67th Street. Обовязком є кождого члена прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження, як справа нашого трецять літного Ювилейного Концерту котрий відбудеться 27 жовтня. Члени, котрі ще не виміняли своїх старих грамот нехай принесуть їх на збори і виміняють для свого власного добра. Довгуючим членам пригадується вирівнати свої залеглости, щоб уникнути суспендації. — І. Лазорчик, предс; Леон Фединяк, секретар.

УВАГА! ТОЛІДО, ОГАЙО И ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

Від. 167. Українського Народного Союза в Толідо, Огайо

:—: влаштовує :—:

СОРОК ЛІТНИЙ ЮВИЛЕЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

—: який відбудеться :—

В НЕДІЛЮ, 21. ЖОВТНЯ 1934

В СЕКЮРИТІ ГОЛ при ЛаҐрандж і Декстер вул.

Ювилейну промову виголосить голова контр. комісії У. Н. С., адв. О. Е. Малицький з Клівленд, Огайо.

Програма свята: Вступне слово, співи місцевого і росфордського хору, деклямації, танки та промови місцевих і позамісцевих бесідників.

Проситься членів і громадян місцевих і з Росфод взяти численну участь у сім святі.

Також повідомляємо членів нашого відділу в Толідо, що в неділю, 14. жовтня зараз по Службі Божій відправиться панахида за померших членів, а опісля посвячення нашого прапора. 237

КОМІТЕТ ЮВИЛЕЙНОГО СВЯТА: П. Зьонкевич, М. Корнова, С. Гаврилянк, П. Юркевич, М. Блясецький і М. Космина.

Канарчукова свариться з чоловіком: — Чекай, чекай, коли я вмру, довго мусітимеш шукати, заки знайдеш другу таку, як я!

— А хто каже, що я знову мушу знайти таку жінку, як ти?! — відповідає чоловік.

ПОЛЬЩА ГРАЄТЬСЯ З ОГНЕМ.

(УП) Під таким заголовком пише англійський журналіст Атерґо в „Сондей Рефері" з 16. 9. 34. таке:

„Польща шукає собі клопоту. Але, знайшовши його, вона цілком певно здивується. Діти, які бавляться сірниками, мають подібне почуття. Хоч Польща є членом Союзу Націй, вона вперто виступала проти принципів Союзу. А тепер після заключення тісного порозуміння з Німеччиною вона йде аж так далеко, що підважує умови власного членства в Союзі, а саме співпрацю Союзу в меншестевому питанні.

„Судячи по заяві полковника Бека, міністра заграничних справ Польщі, Польща не тільки відкидає свої зобовязання супроти Союзу Націй, але цілковито відтинає себе від праці в напрямку европейської стабільности. Причини того визову треба шукати в польській минувшині, як також у нинішньому її порозумінні з Німеччиною. Однак ані її минувшина ані її нинішнє порозуміння з Німеччиною не видержують проби в світлі миру і справедливости.

„Рік після війни вона напала на Росію (?). Потім прийшла справа Вильна, в якій Польща поломала власні політичні основи як держава. А далі, щоби ще раз доказати, що вона стоїть поза законом, вона викликала небезпечні непорядки на Горішному Шлеську. Її поступовання з національними меншинами в своїм часі зжахнуло було Европою. Ніде, крім хіба теперішньої Німеччини, невинні люди не були виставлювані на таке жорстоке насильство".

Стільки автор. Зі свого боку хіба додамо одне завваження, а саме, що розбій на Західній Україні, вчинений 1930 року, а також у весняних місяцях цього року, зовсім не відповідає тому, що ділялося в Німеччині. Все те, що ділялось у Німеччині, роздуте до неможливости відповідною пропаґандою; а те, що ділялось, ба й далі діється в Польщі (концентраційний табор, де застрілено вже кількох Українців), все появляється в зменшених розмірах. Світ не хоче вірити всьому, хоч воно правда, а в Українців грошей нема, щоб оплачувати пресові статті на цю тему та представити справу такою, як вона є в дійсности. Отже порівнювати Німеччину з Польщею недоцільно. Вже краще її хіба порівнати з большевицькою Москвою, де діються річи може й гірші від тих у Польщі. Одна від одної не втекла, хоч одна рахується Азією, а друга культурною Европою.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ ТУТ РОДЖЕНИХ ХЛОПЦІВ І ДІВЧАТ, ЩО

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

В СПРАВІ ЗОРГАНІЗОВАННЯ МОЛОДЕЧОГО ВІДДІЛУ У. Н. Союза, в Елизабет, Н. Дж.,

:—:—: відбудуться :—:—:

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 11 ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1934 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 214—216 FULTON STREET, ELIZABETH, N. J.

Точно о годині 7.30 вечером.

На зборах промовляти будуть: Від молоді: Стефан Щумейко і Володимир Буката. Від У. Н. Союза: Р. Слободян, фін. секретар-касієр.

Приймати будеться в члени від 17 літ життя. Проситься родичів, щоби вплинули на своїх старших дітей і вислали на збори. Ми мусимо відсвяткувати 40 літний Ювилей У. Н. Союза, великим і сильним Молодечим Відділом У. Н. Союза.

237 Орґанізаційний Комітет.

УВАГА! ЧЛЕНИ 155 ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА! УВАГА!

ОТСИМ ПОДАЄМО ДО ВІДОМА ВСІМ ЧЛЕНАМ ВІД. 155 У. Н. СОЮЗА, ЩО НА

МІСЯЧНИХ ЗБОРАХ

:—: тогож відділу, які відбудуться :—:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 14-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1934 РОКУ

в годині 3-тій пополудні.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ

760 Стейт Стрит, Перт Ембой, Н. Дж.

Буде приявний гол. предсідник У. Н. Союза М. МУРАШКО.

Є важні справи до полагодження, а тому обовязком кожного члена є на тих зборах явитися. 237

ЗА ВІД. 155. У. Н. СОЮЗА:

В. Козак, предс.; А. Яричевський, секр.; В. Дригинич, касієр.

УВАГА! УКРАЇНЦІ МІСТА ШИКАҐО І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР МІСТА ШИКАҐО

виставить комедіо-оперету під назвою

СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 14-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1934 РОКУ

B SABIN HIGH SCHOOL, HIRSCH і LEAVITT STREETS.

Представлення нове і надзвичайно цікаве. Написав Гоголь, музика Мусорського-Шведів-Бенецького.

Режісерує знана артистка, пані Машір.

Диригент Юрій Бенецький.

Жіноча Симфонічна Орхестра.

Циганські танці, соля, дуети, квінтети.

Хто прийде не пожалує. 237 За хор: З. Кульпак.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ":

Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40 ц.
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45 ц.
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60 ц.
Четверта Книжечка (Читанка для IV кляси), М. Матвійчука	75 ц.
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50 ц.
Мала Історія України, І. Крипякевича	15 ц.
Початкова Географія, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький	75 ц.
Малий Катехизм християнсько-католицької релігії, уложив о. Іван Рудович	35 ц.
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85 ц.
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75 ц.
Співаник для дітей дошкільного та шкільного віку, зладив М. Гайворонський	35 ц.
Збірник Народних Пісень в укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Філярет Колесса	25 ц.
Співаймо, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Ф. Колесса	15 ц.

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA," 81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ГОСТЯ З КАНАДИ В ПРАЗІ.

(Допис з Чехословаччини для „Свободи").

На початку вересня до Праги завитала, подорожуючи по Европі, панна Г. Романчич з Альберти, Канада, делеґатка на Всеукраїнський Жіночий Конґрес у Станиславові. По конґресі п. Г. Романчич більше як два місяці лишилася в Польщі, відвідуючи ріжні місцевости Галичини, Гуцульщину, Лемківщину, а також Волинь і Полісся. Була також у Варшаві, де знайомилася з українським життям у Польщі. Потім відвідала Буковину й зокрема Чернівці, де її приймала Українська Жіноча Громада. По дорозі на конґрес спинилася довше в Лондоні, а потім переїздом у Брюселі й Берліні, відвідуючи українські інституції й осередки. В Бельгії відвідала студентську кольонію в Лювен, у Брюселі військовий музей з українським відділом. У Лондоні докладніше познайомилася з працею Українського Бюра, що їй дуже заімпонувала. В Берліні, як і у Варшаві, відвідала Українські Наукові Інститути тай інші українські осередки. У Львові була м. ін. на святах Сокола й Луга, на політичному судовому процесі проти Українців і т. д. До Праги приїхала з Відня, де мала відчити в Т-ві „Січ" та „Родина" й у Жіночому Союзі. В Празі з зацікавленням оглянула Музей Визвольної Боротьб України, відвідала їдальню Українського Жіночого Союза й була на зборах Управи Союза; виїздила також до Подебрад, знайомлючись із широкою працею Української Господарської Академії й Українського Технично-Господарського Інституту позаочного навчання при Академії. Була також гостею в захисті для українських дітей у Подєбрадах.

Батьки п. Романчич походять з Галичини. Сама вона родилася, виросла й вивчилася в Канаді. Говорить гарно українською мовою, що її навчилася самотужки, найбільше з читання творів українського красного письменства. В українському життї в Канаді бере визначну участь. Була одною з орґанізаторок Союза Українок у Канаді 1926 р. та першою його секретаркою. Протягом останніх пятьох літ працює на державній посаді в уряді соціяльної опіки провінції Альберта.

Перед відїздом з Праги п. Г. Романчич на запрошення Українських Журналістів і Письменників на чужині дала 12. вересня ц. р. в помешканні їдальні Українського Жіночого Союза відчит про свої подорожні враження, спиняючися на життї української еміґрації в Канаді. Участь у Всеукраїнському Жіночому Конґресі, а надто прегарний День Селянки, лишаться незабутнім спогадом. Враження п. Г. Романчич з побуту на Західній Україні, у звязку з її великою спостережливістю, взагалі дуже цікаві й цінні. Багато випадкових подорожніх бачать, звичайно, за короткий час побуту здебільшого тільки показний бік українського життя, як воно репрезентується орґанізованим, свідомим українством, згуртованим коло наших національних інституцій, преси, кооперації та національних політичних осередків. Це творче українство, наші національні змагання, національна свідомість нашого народу на Західній Україні вже настільки розвинулися, що на кожного, навіть стороннього спостерігача, — справляє своє враження. Про ці свої враження п. Г. Романчич у своїй промові висловилася дуже рішучо й оптимістично з непохитною вірою в грядучу повну перемогу українських національних змагань. Але п. Романчич за своє довге подорожування мала можливість спостерігати на місці цілком зблизька безпосереднє життя нашої народньої маси, її побут, загальний рівень, таксамо, як і певні кола інтеліґенції, інертні й непослідовні, а також маси молоді, що йде самопаш, — словом: ті міліони українських душ, що все ще лишаються поза орґанізованим українством і на які понад головами орґанізованих українських осередків або поза ними й попід ними полюють, і не без успіху, ріжними своїми часом хитрими, часом брутальними способами денаціоналізація й деморалізація. Вона здибала людей, що називають себе Поліщуками, а не Українцями; вона бачила людей, що називають себе Українцями, але брак їм людської свідомости й гідности... На відчит зійшлося велике число присутніх. Жива, невимушена промова п. Романчич зацікавила всіх як своєю оригінальною формою так і змістом. По відчиті шановна гостя відповідала на численні запити. Підчас відчиту нераз чути було оплески, також рясними оплесками подякувала авдиторія, прощаючись із шановною гостею, що залишила серед української еміґрації в Празі добре враження. На двірці при відїзді виряджали п. Романчич представники українських орґанізацій; голова Українського Жіночого Союза, п. Мірна, вручила їй цвіти.

М.

Мати оповідає дітям казку про ріпку: — Ось стали тягнути ріпку. Дідусь за ріпку, бабуся за дідуся, внучка за бабусю, песик за внучку. Прибігла курочка рябенька та питається:

— Хто останній в черзі? — (З большевицького гумору).

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(87)

Кружляючи поволі, Ска опускався щораз ближче й ближче до Тарзана. Чому Тарзан не рухався? Чи його вже справді так переміг сон чи горячка? Чи може смерть нарешті справді вспокоїла його навіки, як думав Ска?

Повний підозріння, Ска далі кружляв поволі. Два рази він малощо не опустився на великі, голі груди, але завернув нагло набік. Аж за третім разом його кіхті діткнулися засмаленої шкіри.

Нагло в тілі забилося життя, котре лежало там непомітно так довго. Брунатна рука махнула від голови й, заки суп міг піднятися на крила, він уже був у руках своєї наміченої жертви.

Ска думав, що він дужчий від Тарзана, але він не міг побити навіть його вмираючого. За хвилю зуби Тарзана запустилися в мясо стервятника. Він зїв трохи мяса, а кров помітно покріпила його, бо він уже помирав зі спраги.